

VRHUTAJSA
ENKERSKA KARDIJA
V-DELJE

01097/1989

Celje - skladišče

D-Per

545/1989

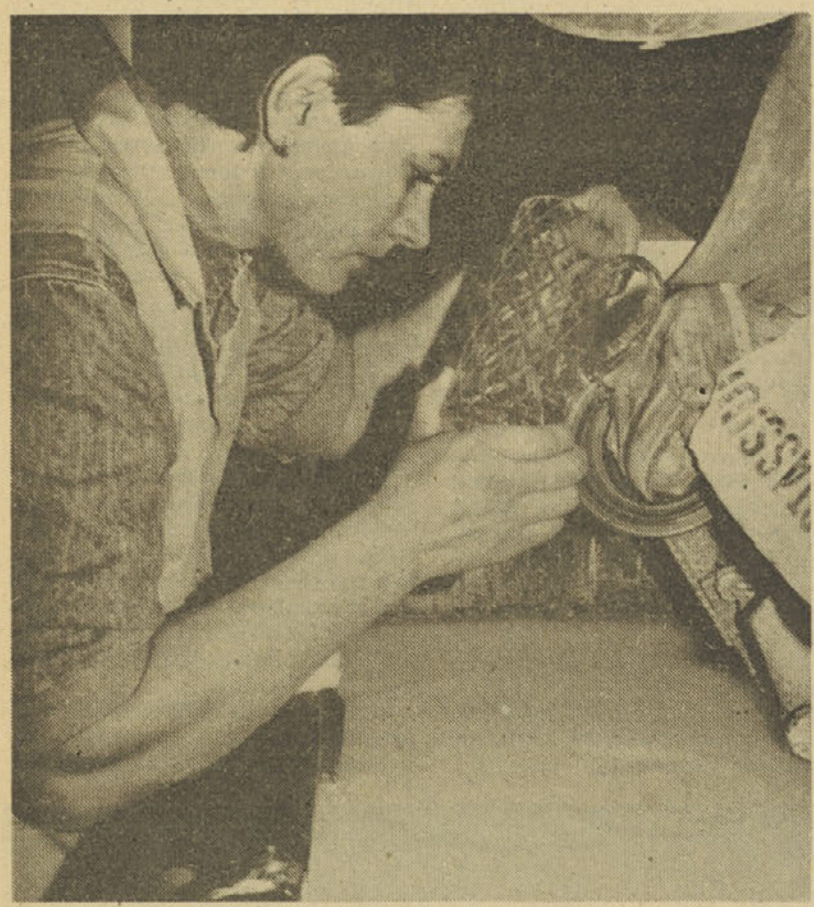
1119891097, JAN/FRB

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

STEKLARJA

Glasilo OZD STEKLARNE »BORIS KIDRIČ« in STEKLARSKE ŠOLE
Leto 17 **Rogaška Slatina** **januar—februar 1989**

Preberite!

Izboljšati proizvodne učinke	2
V reorganizacijo premišljeno	3
Štedite z energijo in vodo!	4
Nekaj podatkov s področja varstva pri delu	5
Sindikalna lista ponovno v veljavi!	6
Priprave na prenovo sindikata!	
Inovativna dejavnost v delovni organizaciji	7
Razpis kadrovskih štipendij za šolsko leto 89-90	8
Noč med rogaškimi steklarji	9
Analiza ankete o zasvojenosti	10
Kadrovske zanimivosti	11
Brez tveganja ni zmage!	13
Mati so bili krivi	14
Za razvedrilo	16

Sodelavkam za njihov praznik

8. MAREC - DAN ŽENA

Vsem sodelavkam, ženam v Steklarni, Steklarski šoli, v našem kraju ter vsem ženam v naši ožji in širši domovini ob njihovem prazniku - 8. marcu - iskreno čestitamo z željo, da bi se jih ne spomnili samo tega dne.

Organi samoupravljanja obeh steklarskih kolektivov ter uredništvo »Steklarja«

Gospodarski položaj Steklarne je resen

Izboljšati proizvodne učinke!

Zopet je za nami poslovno leto. Leto, ki se ga bo marsikdo zapomnil po mnogih pretresljivih dogodkih. Žal ob koncu tega leta ni nobenih razlogov za razveseljavajoč zapis o našem poslovanju. O poslovanju v preteklem letu, o sedanjem trenutku in naših načrtih smo za mnenje povprašali najodgovornejšo osebo v naši DO – direktorja Jožeta Pelka.

Kako ocenjujete 1988. leto?

Poročilo o poslovanju takšno kot je ne kaže prave slike trenutnega predvsem finančnega položaja naše delovne organizacije. Podatki o kosovni proizvodnji, izkoriščenosti delovnega časa, porabi surovin, energije in drugih repromaterialov sicer povedo precej, a vsebina je vendarle drugačna. Težko je ocenjevati samo letošnje leto, ampak velja upoševati obdobje zadnjih nekaj let. A tega ne bi želel ponavljati. Dejstvo je, da so bili doseženi mnogi pomembni premiki obsega proizvodnje, izvoza, rasti števila zaposlenih in podobno. A dejstvo je tudi, da je današnji gospodarski položaj Steklarne resen. Predvsem likvidnost ni takšna kot bi bila potrebna. Tudi o tem smo že pisali in govorili na delavskem svetu in ugotavljali vzroke. Prácej vzrokov je, ki so nas pripeljali v ta položaj je, izven moči našega ukrepanja. tudi ne moremo trditi, da je vzrok temu naše posebej slabo delo.

Od sredine preteklega leta se je tečajna politika sproti prilagajala domači inflaciji in medvalutnim razmeram kot veljajo v svetu. Če bi ne bilo vseh negativnih zunanjih vplivov od prej, bi ob normalno uspešnem delu nemotečno poslovali. A žal ni tako.

Kaj storiti?

Če primerjamo naše dosežke s podobnimi zahodnih firm ugotavljamo da so le te dosti uspešnejše. In s temi uspešnimi firmami se moramo primerjati, saj smo izrazito izvozno usmerjeni. In za njimi zaostajamo na vseh ključnih področjih poslovanja.

Kljub določenim pozitivnim premikom smo vendarle kar v štirih mesecih lanskega leta močno »kiksali« in tako izgubili milijon dolarjev. Vzroki teh slabših poslovnih dosežkov v posameznih mesecih so bili predvsem zaradi pomanjkljivosti na področju:

- organizacije in priprave dela
- vodenja
- nadzora in
- izvajanja

Po podatkih iz poslovnega poročila smo zapakirali zopet manj kosov I. vr-

ste. Ta trend nazadovanja kljub spremembam v sortimentu in vse večjemu deležu izvozne proizvodnje je zaskrbljivo. In če tudi se strinjamo s tem, da je sortiment zahtevnejši je treba vedeti, da smo se tako zavestno odločili že s srednjeročnim programom. Torej z našim delom ne moremo biti zadovoljni in glede na trenutni položaj moramo ukrepati odločno.

Kako in kdaj?

Ukrepi, ki jih je potrebno začeti izvajati takoj ali kot kratkoročni so naslednji:

1. Zaostri organizacijsko, tehnološko in delovno disciplino povsod in takoj. Slediti moramo rdeči niti naše specifične proizvodnje od sprejemanja nalog pa do odpreme izdelkov iz Steklarne. Ob tem bo potrebno dopolniti organizacijske sheme, natančno določiti nosilce nalog, njihova pooblastila in odgovornosti.

2. Sanacija na področju tehnične opremljenosti

Kljub nezavidljivemu finančnemu položaju moramo realizirati naslednje investicijske posege:

- izgraditi novo kadno in lončeno kristalinsko peč

- montirati še eno kislinsko polirnico

- v Kozjem povečati prostore skladišča in unikatne delavnice ter v skladu z ostalimi zainteresiranimi razvijati proizvodnjo komercialno embalaže.

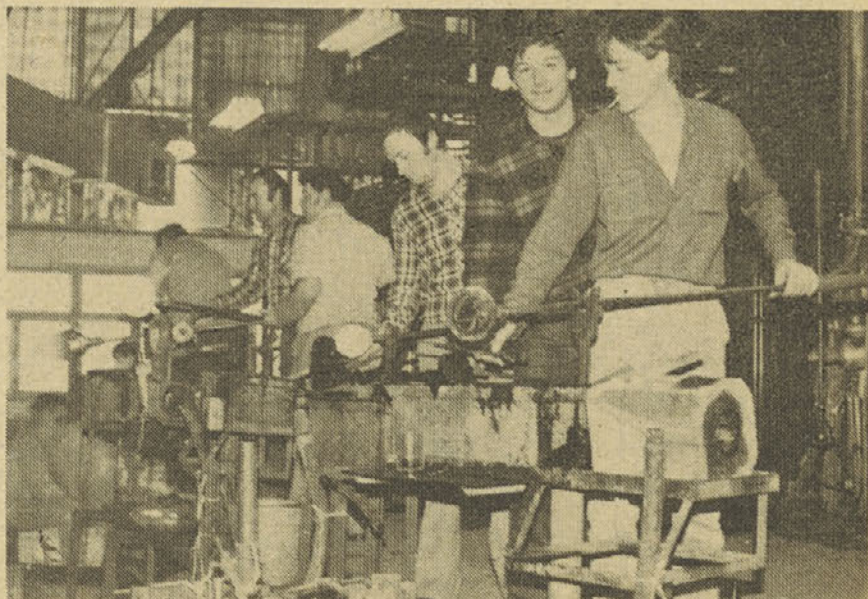
- V Vrgorcu in Kardeljevem je potrebno sanirati strojna parka, polirnici in jih prostorsko urediti. Oba obrata sta pomembna za nas, saj edina brusita namensko za domače tržišče, pa tudi njune proizvodne kapacitete bi lahko vključili v izvoz.

Na ta način bi odpravili najšibkejše točke oz. ozka grla obstoječih proizvodnih kapacitet.

Prav tako bo potrebno še nadalje iskati možnosti kooperacije za brušenje, kajti rabimo res čimveč gotovih izdelkov. Dejstvo je, da smo uredili bazo proizvodnje svinčenega gladkega stekla, da je pa ozko grlo brušenje.

3. Ukrep nekoliko daljšega časovnega obdobja kadrovsko okrepitev, posebno na vodilnih in vodstvenih mestih na proizvodno-tehničnem področju in pripravi dela, razvoju, v finančni službi, na informacijskem področju in v prodaji. Številčno to ne pomeni veliko ljudi, rabimo pa izkušene strokovnjake.

Za doseganje boljše kakovosti končnih izdelkov bo potrebno uvesti določene oblike usposabljanja in animira-

Steklopihalci pri vsakdanjem delu - kako vskladiščiti čim več kosov? (foto Z. Novak)

nja tudi na področju pihanja in brušenja, pa tudi na drugih področjih proizvodnega procesa, vodenja in nadziranja.

Vse to naj bi imelo za posledico povečanje učinkovitosti, poslovanje na vseh področjih, izboljšanje kakovosti ob večjih izplenih in povečanje produktivnosti.

Prav tako razmišljamo o prerazdelitvi finančnih bremen na daljše obdobje!

Skratka, že takoj moramo povečati proizvodne in prodajne učinke, svoje pa naj bi doprineslo tudi vse prej povedano. Vendar je potrebno opozoriti, da

gre za procese in da vsega ni moč storili preko noči, da pa so določeni učinki potrebni takoj.

Kaj pa razvoj na daljši rok?

Ko nam bo uspelo izboljšati tekoče poslovanje in v tem moramo uspeti, saj ocenjujem, da so naše rezerve še precejšnje, se bi veljalo lotiti tudi dolgoročnejših razvojnih nalog. Te cilje bi veljalo opredeliti že sedaj. Menim, da je izredno zanimiv program »visoko lustražo« del sestavnih delov že proizvajamo za italijansko tržišče, drugi program, ki menim, da je pravitako zanimiv, je pa proizvodnja optičnega ste-

kla. Na tem področju se zaenkrat kažejo možnosti kooperacijskega sodelovanja s firmo HOYA iz Japonske, ki je eden izmed vodilnih proizvajalcev tovrstnega stekla. Skratka, razvoj je proces, ki mora nenehno potekati.

Spričo velikih stresov v naši državi, tako gospodarskih in političnih, vendarle moramo opozoriti, da je naša usoda vendarle v največji meri v naših rokah. Še posebej to velja ta trenutek, saj na področju prodaje tovrstnih izdelkov v svetu vlada izredno veliko povpraševanje. In to prednost moramo izkoristiti.

Z. NOVAK

Sprejet zakon o podjetjih

V reorganizacijo premišljeno!

Skupščina SFRJ je ob koncu preteklega leta sprejela tri zakone, ki pomenijo prve stopnice v gospodarsko reformo. Ob zakonu o družbenem planiranju in zakonu o tujih vlaganjih, je za preobrazbo vsega našega gospodarskega sistema najpomembnejši zakon o podjetjih.

Zakon o podjetjih je sestavljen iz šestih delov in ima vsega 197 členov, kar je v primerjavi z zakonom o združenem delu bore malo. Prav zaradi tega so posamezni inštituti premalo obdelani oziroma dorečeni, kar bo v praksi zahtevalo številne dopolnitve ali vrsto posebnih zakonov.

Družbeno podjetje

Glede na lastnino sredstev, s katerimi podjetje posluje, loči zakon o po-

djetjih družbeno podjetje, združeno podjetje, mešano podjetje in zasebno podjetje. Družbeno podjetje upravlja delavci, ustanovijo pa ga lahko druga družbeno podjetja, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti in druge družbene pravne osebe, v določenih primerih pa tudi družbenopolitične skupnosti, delovni ljudje in občani ter civilne pravne osebe in družbene organizacije.

Notranjo organizacijo družbenega

podjetja določa delavski svet. Med drugimi notranjimi organizacijskimi enotami lahko delavci organizirajo tudi temeljne organizacije, ki pa nimajo več ekonomske in pravne avtonomije in predstavljajo le posebno vrsto notranje organizacijske delovne enote.

Družbeha podjetja se lahko med seboj tudi združujejo. Tako pozna zakon skupno podjetje, združeno podjetje, skupnost podjetij in poslovno združenje. Osnova za združevanje je pogodba, katero sklepa delavski svet.

Razširjene pristojnosti delavskega sveta in poslovnega organa!

Na področju samoupravljanja v družbenem podjetju, je zakon bistveno skrčil zadeve, o katerih se odloča neposredno, to je na zborih ali referendumu, na drugi pa je razširil pristojnosti delavskega sveta in poslovnega organa.

Z referendumom se tako odloča le o statutu družbenega podjetja, vse ostale samoupravne akte pa lahko sprejema delavski svet. Razen tega ima delavski svet še naslednje pristojnosti: določa organizacijo družbenega podjetja, sprejema delovni program in razvojni plan podjetja, določa temelje poslovne politike, imenuje in razrešuje poslovodne in izvršilne organe ter usmerja, kontrolira in ocenjuje njihovo delo, odloča o delitvi dobička in obravnava predloge sindikata v zvezi z uresničevanjem samoupravnih pravic delavcev in njihovega materialnega položaja, sklepa samoupravne sporazume in pogodbe ter opravlja druge zadeve, določene s statutom podjetja.

Poslovodni organ v družbenem po-

»Čiščenje« vaze, delo, ki bi ga bilo lahko manj. (foto Z. Novak)

djetju je lahko individualni – direktor ali kolegijski – poslovodni odbor. Imenuje ga delavski svet na predlog razpisne komisije, ki je sestavljena iz delavcev na podlagi javnega razpisa. Mandat poslovodnega organa traja štiri leta, vendar pa je lahko razrešen tudi pred potekom tega časa, če delavci ne sprejmejo poročila o rezultatih poslovanja podjetja po letnem obračunu, delavski svet pa ugotovi, da je odgovoren za nedoseganje poslovnih rezultatov podjetja.

Poslovodni organ družbenega podjetja organizira in vodi delovni proces in poslovanje, samostojno odloča, zastopa podjetje nasproti tretjim osebam in je odgovoren za zakonitost dela družbenega podjetja.

Poslovodni organ pri uresničevanju svojih obveznosti glede vodenja družbenega podjetja predlaga temelje poslovne politike, delovni program in razvojni plan in sprejema ukrepe za njeno izvajanje, izvršuje sklepe delavskega sveta, predlaga organizacijo družbenega podjetja, predlaga imenovanje in razrešitev delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, odloča o razporejanju delavcev k določenim delom in nalogam, daje poročilo o rezultatih poslovanja ter opravlja zadeve, določene z zakonom, statutom in drugim samoupravnim splošnim aktom podjetja.

Mešano podjetje

Mešano podjetje se lahko ustanovi kot delniška družba, družba z omejeno odgovornostjo, komanditna družba in družba z neomejeno solidarno odgovornostjo. Mešana podjetja se ustanovljajo s pogodbo, ustanovljajo pa jih lahko domače in tuje pravne in fizične osebe. Določbe o mešanih podjetjih so v glavnem povzete iz zahodnega gospodarskega prava, s tem, da so močno skrajšane, dodane pa so jim nekatere jugoslovanske specifičnosti.

Pomočnik Drago Anšek pri vsakdanjem delu. (foto Z. Novak)

Samoupravljanje v mešanih podjetjih se bistveno razlikuje od samoupravljanja v družbenih podjetjih. Tako lahko pri mešanih podjetjih govorimo bolj o participaciji delavcev pri upravljanju, saj gre pri teh podjetjih v glavnem za razmerja med vlagatelji oziroma lastniki sredstev na eni strani in delavci na drugi strani.

Zasebno podjetje

V poglavju o zasebnem podjetju govori zakon o zasebnem podjetju, obratovalnici in kmetijskem gospodarstvu. Zasebno podjetje se ustanovi s sredstvi fizičnih oseb in civilnih pravnih oseb. Oblike zasebnih podjetij so ena-

ke kot pri mešanih podjetjih. Delavci sodelujejo pri upravljanju zasebnega podjetja v skladu s kolektivno pogodbo.

Usklajevanje obstoječe organiziranosti z zakonom o podjetjih

Zakon je pričel veljati 1. 1. 1989. V svojih končnih določbah pa določa, da se obstoječe organizacije združenega dela morajo organizirati po tem zakonu najpozneje do 31. 12. 1991, do takrat pa tudi morajo uskladiti svoje samoupravne splošne akte. Tako že sam zakon daje dolg rok za uskladitev, kar je po vsej verjetnosti posledica velikih sprememb, ki jih bo potrebno izvesti v organizacijah združenega dela. Še več težav bo v praksi povzročal 196. člen zakona o podjetjih, kateri določa, da s 1. 1. 1989 nehalo veljati tiste določbe zakona o združenem delu, ki so v nasprotju z določbami tega zakona. Osnutek zakona je sicer našteval poglavja oziroma člene ZZD, ki nehalo veljati, kar pa je v končnem besedilu izpadlo. Tako bo sama praksa morala sproti reševati navedeno problematiko.

V nekaterih delovnih organizacijah so z usklajevanjem že pričeli. Že v lanskem letu je veliko delovnih organizacij, tudi mnogo večjih od Steklarne, odpravilo temeljne organizacije, namesto njih pa so organizirali delovne enote. V mnogih delovnih organizacijah pa se je pokazalo, da brezglavo ukinjanje tozid ni dalo zelenih rezultatov. Prav zaradi tega moramo v Steklarni pristopiti k reorganizaciji načrtno in na podlagi ustreznih analiz tako, da ne bo reorganizacija zaradi reorganizacije, temveč nam mora reorganizacija dati tudi boljše rezultate. Zakon nam daje na razpolago dovolj časa.

J. A.

Obvestilo zaposlenim v steklarni »BORIS KIDRIČ«

Štedite z energijo in vodo!

Zaradi dolgotrajne suše so v veljavi omejitve porabe energentov, takoimenovane redukcije porabe elektrike in vode, zato se obračamo na vašo zavest, da pomagate pri tem prizadevanju. Vsak izmed nas lahko veliko prispeva pri varčevanju z energijo in vodo na svojem delovnem mestu.

Ob odmorih ali prenehanju dela izklopite vse porabnike energije: motorje, grelce in luči, ki se lahko izklopijo glede na tehnologijo in način dela. Tu-

di zapiranje oken in vrat lahko prihrani toplotno energijo. Zapirajte vodovodne pipe!

Iz navedenega pregleda je razvidno,

da je bil strošek nabave pitne vode celo višji kot poraba kisika in plina butan propana.

Vsaka prihranjena kilovatna ura elektrike ali kubični meter plina bo veliko pomenila tudi za zmanjševanje stroškov poslovanja in k večji poslovni uspešnosti ter višje osebne dohodke v Steklarni »BK«.

Stroški energije v januarju 1989

Prodajam pregled energentov nabavljenih v januarju tega leta za zagotovitev redne proizvodnje.

ZEMELJSKI PLIN

Cena za 1 m ³ plina	776,40 din/m ³
Porabljeno	900.961 m ³
Skupna cena	699.509.710 din

ELEKTRIČNA ENERGIJA

V Steklarni v Rog. Slatini

Cena za kilovatno uro	302,10 din/kWh
Porabljeno	1.280.000 kWh
Skupna cena	386.687.150 din

Tozd Dekor Kozje

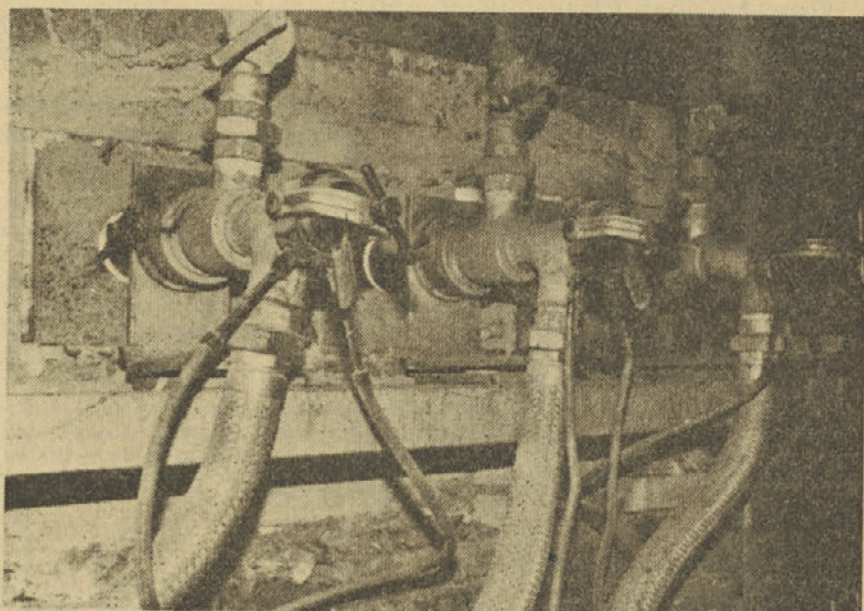
Cena za 1 kWh	370,93 din/kWh
Porabljeno	57.540 kWh
Skupna cena	21.343.350 din

KURILNO OLJE (ekstra lahko)

povprečna cena za liter olja	1021,11 din/l
nabavljeno	46.580 l
Skupna cena	47.653.330 din

PITNA VODA S KANAL. PISPRAVILNOST

Povprečna cena za m ³ vode	1128,87 din/m ³
Porabljeno	36.844 m ³
Skupna cena	41.592.000 din

Z energijo bolj varčno! (foto Z. Novak)

KISIK

Cena za 1 kg	4400 din/kg
Porabljeno	5525 kg
Skupna cena	24.310.000 din

PLIN BUTAN PROPAN

Povprečna cena za 1 kg plina	1997,36 din/kg
Poraba	5075 kg
Skupna cena	10.136.590 din

PETER RASPOTNIK

Nekaj podatkov in misli

Varstvo pri delu

Človek je med delom in tudi sicer izpostavljen raznim nevarnostim, boleznim, poškodbam pri delu ter poklicnim boleznim. Skokovit razvoj znanosti in tehnike nas pogosto peha v neznano, prinaša blaginjo a tudi zlo, ki med drugim že močno načenja naše okolje.

V zdravstvenem stanju ljudi se zrcalijo pretekli in sedanji dejavniki in pri tem je zelo pomembna vloga preteklih dogajanj. Kljub visoko razviti znanosti še ne moremo zadovoljivo vplivati na odpornost človekovega organizma, ki jo določa že dedna osnova sama, lahko pa vplivamo na zunanja dogajanja, ki delujejo na človeški organizem. Zaradi vseh teh dogajanj je potrebno redno spremljati zdravstveno stanje delavcev.

Veliko delovnih omejitev

Obdobni-preventivni zdravstveni pregledi delavcev so namenjeni predvsem tistim, ki delajo na delih in nalogah s povečano nevarnostjo za poškodbe ali zdravstvene okvare.

V letu 1988 je bilo na pregled napotnih 202 delavca pri katerih je bilo ugotovljeno sledeče:

- pri 28 delavcih - okvara sluha
- pri 23 delavcih - sum na poklicno bolezen
- pri 20 delavcih - bolezni živčnega sistema in čutil
- pri 11 delavcih - se priporoča rekreacija med delovnim časom
- pri 7 delavcih - prepovedano dvigovanje bremen
- pri 5 delavcih - prepoved dela pri pogostem klečanju in pripogibanju
- pri 2 delavcih - motnje vida
- pri 1 delavcu - ugotovljena fluoroza

Iz analize poročil o zdravstvenih pregledih delavcev je razvidno, da ima od 202 delavcev, ki so bili na pregledih 97 delavcev razne omejitve v zvezi z opravljanjem del in nalog. Večina teh ugotovitev omejitev v zvezi z delom, je ugotovljeno, pri delavcih, ki imajo od 10-15 let delovne dobe.

Pregledi delavcev po tozdih in omejitve v zvezi z delom

TOZD	skupaj pre-gledov	omejitve v zvezi z delom
Osnovna izdelava	43	23
Dodelava	33	6
Kristal	65	40
Dekor	31	17
Servisne dejavnosti	22	10
DSSS	8	1
Skupaj	202	97

Varnostna vzgoja - pomemben dejavnik

Izkušnje nas učijo, da so za bolj varno delo potrebni predpisi, zahteve, zakoni, pravilniki, navodila, sporazumi in dogovori, vgrajevanje vse popolnejše varnostne tehnike, strokovno pravilo in načrtno izobraževanje, poučevanje, usposabljanje in vzgajanje vseh udeležencev dela.

Dobra varnostna vzgojnost našega človeka in delavca, potreba, želja, pripravljenost in zahteva po zdravem in varnem delu ter življenju, kot pravila, norme in vrednote naše kulture, so lahko ne le pomembni dejavniki dohitevanja zaželene gospodarske in tehniško-tehnološke razvitosti, temveč sestavina resnično kakovostnejšega življenja, morebiti pa celo preživetja.

Iz evidenc poškodb na delu in na poti je razvidno, da je teh poškodb

veliko, saj smo jih v letu 1988 evidentirali 184, in sicer od tega 171 poškodb na delu in 13 na poti na delo in iz dela.

Žal je pri teh podatkih treba reči, da niso realni, kajti evidentirane imamo le tiste nezgode, katere delavci prijavijo v službi varstva pri delu.

Po grobih podatkih je veliko nezgod neprijavljenih, kar je možno videti iz podatkov, ki jih prikazuje naslednja tabela.

Evidentirane nezgode po tozdih

TOZD	skupaj	pri delu	na poti	izgubljenih delovnih dni
Osnovna izdelava	56	50	6	325
Dodelava	23	22	1	120
Kristal	64	62	2	376
Dekor	27	25	2	164
Servisne dejavnosti	12	11	1	54
DSSS	2	1	1	18
Skupaj	184	171	13	1057

Iz občinskega sindikalnega sveta

Sindikalna lista ponovno v veljavi!

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je konec decembra 1988 sprejel SINDIKALNO LISTO. Zahteve za ponovno uveljavitev le-te so bile podane na razširjeni seji Republiškega sveta Zveze sindikatov, na regijskih posvetih in v anketi, ki jo je RZ ZSS opravil v 433 delovnih organizacijah.

Sindikalna lista predstavlja minimalne zahteve sindikata za zagotavljanje materialne in socialne varnosti delavcev. V njej so zajete zahteve sindikata za uresničevanje pravic delavcev iz dela, nadomestila osebnih dohodkov, izplačil sredstev skupne porabe in določenih stroškov v zvezi z delom. Vse navedeno doslej že opredeljuje Družbeni dogovor o dohodku (SFRJ in SRS), samoupravni sporazumi dejavnosti, zakoni in samoupravni splošni akti organizacij združenega dela.

V sindikalni listi pa so vgrajeni tudi nekateri prejemki in nadomestila, ki jih doslej še ni vseboval nobeden drug dokument. Tako so med sredstva skupne porabe opredeljene **odpravnine delavcem**, katere služijo predvsem kot začetna pomoč delavcem, ki jim zaradi zmanjšanja obsega dela ali prenehanja poslovanja organizacije združenega dela preneha delovno razmerje.

Novost predstavlja tudi **povračilo stroškov prevoza na delo**, saj se le-ti povrnejo v celoti, torej v višini dejan-

skih stroškov javnega prevoza.

Na novo so definirani tudi **osebni dohodki pripravnikov ter nagrade učencem in dijakom za uspešno proizvodno delo in prakso**. Kot minimum je opredeljeno uspešno opravljeno delo. Za nadpovprečno in podpovprečno delo pa morajo organizacije združenega dela določiti dodatne kriterije nagrajevanja v svojih samoupravnih splošnih aktih.

Sindikalna lista ureja tudi **nadomestilo za izgubljene ure v času stavke** ter nekatere pravice članstva zveze sindikatov Slovenije, ki se vežejo na materialne pravice, a jih samoupravni splošni akti ne vsebujejo (napr.: pravica do brezplačne pravne pomoči, sindikalna pomoč v primeru večje nesreče člana ZSS ali njegove družine, itd.).

Povdariti pa je potrebno, da **sindikalna lista** tudi vključuje kategorijo **najnižjega osebnega dohodka**, ki znaša od 1.1.1989 dalje 700.000.-din. Vsaka sprememba višine le-tega kot tudi ostalih sestavin **Sindikalna lista** pa bo sproti objavljena v Delavski enotnosti.

Izgubljeni delovni dnevi zaradi neprijavljenih nezgod v letu 1988

Osnovna izdelava	597 dni
Dodelava	121 dni
Kristal	459 dni
Dekor	397 dni
Servisne dejavnosti	143 dni
DSSS	40 dni
Skupaj	1557 dni

Zaradi nezgod in bolniškega staleža je bilo izplačano 61.421.708 din.

Vsekakor se je potrebno pri teh številkah, ki so prikazane vprašati ali se ni možno izogniti nekaterim nezgodam, ki so posledica nesmotrnega in nezanesljivega načina dela. Marsikatero nezgodo bi preprečili z uporabo osebnih zaščitnih sredstev.

Kdaj bomo spoznali, da so tudi to pomembna področja, da bo potrebno spremeniti odnos do teh dejavnikov, saj tudi ti lahko prispevajo k boljšim delovnim učinkom.

ALBIN ŠRIMPF

Uveljavljanje sindikalne liste pomeni zahtevo sindikata, da se posamezne kategorije, opredeljene s **sindikarno listo**, vselej uveljavijo. V primerih, ko so v samoupravnih splošnih aktih opredeljene posamezne kategorije izplačil **višje**, organizacije združenega dela uporabijo svoje samoupravne splošne akte.

Sindikalna lista je torej dokument sindikata, ki ga je potrebno z zahtevo osnovne organizacije Zveze sindikatov uveljaviti v samoupravnih aktih; kajti le po njeni uveljavitvi v samoupravnih splošnih aktih je dana **pravna veljavnost** njenih določil. V ta namen je predlagan tudi program uresničevanja **Sindikalne liste**.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije pa bo zagotovil, da se bo pri spremembi Družbenega dogovora obvezno upoštevala tudi **Sindikalna lista**.

V sindikatu se zavedamo, da s **Sindikarno listo** ne bomo razširili sistema delitve po delu in zagotavljanja ustrežne višine osebnih dohodkov, ker to niti ni njen namen. Njen namen pa je seznanjanje članstva Zveze sindikatov Slovenije z zahtevami pri uresničevanju nekaterih pravic, nadomestil in skupne porabe v posameznih organizacijah združenega dela.

Priprave na prenovno sindikata!

Poglabljanje družbene krize bistveno poslabšuje družbeni položaj delavskega razreda in oži materialne osnove samoupravljanja.

Vedno več je socialnih nemirov, ki jih povzročata občuten padec standarda delavcev, motnje v proizvodnji, iz dneva v dan vse večja inflacija, rastoče socialne razlike in motnje v nadaljnji demokratizaciji odnosov v družbi. Goto-vo ima svoj delež pri nastali krizi tudi Zveza sindikatov zaradi nedoslednosti in včasih tudi omahljivosti v svojem delovanju.

Zato članstvo Zveze sindikatov opravičeno zahteva bolj borbene in bolj prodorne sindikalne akcije. Te-

melj delovanja mora biti sindikalna skupina, sama organiziranost pa v podjetjih odraz hotenja in interesov zaposlenih v konkretnih sredinah. Od sindikata se zahteva aktiven odnos in resen pristop do strategije izhoda iz krize in do reform gospodarskega in družbenega sistema.

Če imamo v vidu reforme, ki vodijo k radikalnim spremembam v gospodarskem in družbenem življenju je jasno, da se sindikat nahaja pred novimi možnostmi in tudi novimi protislovji

v ustvarjanju učinkovite sindikalne akcije.

Gospodarska reforma menja družbenoekonomski položaj delavca in zahteva novi način pristopa v izražanju, ustvarjanju in zaščiti življenjskih interesov članstva, njegovih materialnih in socialnih pravic in zaščito samoupravljanja.

Vse to odpira potrebo, da se na osnovi dosedanjih izkušenj pri ustvarjanju vloge in funkcije sindikata pristopi k določenim spremembam, ki bodo zagotovile, da bo sindikat resnično predstavnik delovnih interesov.

Inovativna dejavnost

Komisija za inovacije je v prejšnjem letu obravnavala vse dospele prijave in jih v skladu s pravilnikom o inventivni dejavnosti, ki enotno ureja področje inovativne dejavnosti v delovni organizaciji, tudi ocenila.

Obravnavano je bilo 12 prijav inventivnih predlogov v katere je bilo vključenih 13 delavcev delovne organizacije. Kljub temu, da smo spremenili

obrazec za prijavo inventivnega predloga, ki natančno in razumljivo opredeljuje zahtevane podatke ob prijavi inovacije oziroma inventivnega pred-

loga, se je komisija soočala z nepopolnimi in pomanjkljivimi prijavami. Zato še enkrat pozivamo člane kolektiva, ki želijo prijaviti kakršnokoli obliko ustvarjalnosti oziroma inovativnosti, da ob prijavi posredujejo zahtevane podatke ali pa poiščejo zaželjene informacije pri članih komisije oziroma strokovnih službah.

V naslednji tabeli je podan pregled gospodarske koristi in denarnih nadomestil avtorjem inovativnih predlogov.

Zap. št.	Naziv inovacije	Avtor	Gosp. korist (v din)	Izplačilo dinarjev	%
1.	Naprava za vpenjanje modelov	Janžek M. Špiljak Z. Juršič I.	2,268.202	239.414	10,55
2.	Montiranje brusilnega traku na polirno kolo	Stiplovšek J.	neugotovljiva	21.376	enkratna nagrada
3.	Možnost praznjenja sodov glajenke v silos	Križanec F.	neugotovljiva	21.376	enkratna nagrada
4.	Prilagoditveni komad za transport surovin	Križanec F.	neugotovljiva	21.376	enkratna nagrada
5.	Vzmeti za vračanje luknjačev na modelih posode za led	Ropin D.	neugotovljiva	21.376	enkratna nagrada
6.	Menjava rekuperatorjev na kadni peči	Podhraški F.	4,483.288	459.188	10,24
7.	Montažna glava za diamantni brus	Bratuša A.	8,064.000	740.386	9,18
8.	Uporaba emulzije pri brušenju ploskev	Rusl J. Rusl V.	2,006.400	237.000	11,8
9.	Naprava za odstranjevanje prahu pri brisanju stekla	Šturbej I.	predlog zavržen kot neutemeljen		
10.	Odprava motenj pri pnevmatskem transportu zmesi	Križanec F.	predlog zavržen kot neutemeljen		
11.	Spremembe načina prečrpavanja kisline	Zupan A.	8,669.700		
12.	Menjava tesnil na ASPI	Jagodič E.	2,772.000		

7 Pod zaporednima številcama 11. in 12. ni izplačano nadomestilo avtorjem, ker inovaciji še nista bili obravnavani na delavskem svetu DO.

**OBČINSKA RAZISKOVALNA
SKUPNOST ŠMARJE PRI JELŠAH**

objavlja

razpis

**o podelitvi nagrad in priznanj
»inovator 1989«**

Za nagrado »Inovator 1989« lahko kandidirajo delavci v združenem delu občine Šmarje pri Jelšah, ki so v letu 1989 in do polletja 1989 uresničili svoje dosežke na področju inovatorstva (izumi, modeli in vzorci, tehnične in druge izboljšave) in ostali posamezniki ali skupine.

Kandidate za nagrado lahko predlagajo:

– komisije za inovacije ali drugi odbori za inventivno dejavnost v TOZD ali DO,

– delavski svet TOZD ali DO
– družbenopolitične organizacije, koordinacijski odbori za stabilizacijo na vse ravneh,

– strokovne službe TOZD ali DO,
– posamezniki.

Prijava v pisni obliki mora vsebovati:

– osebne in splošne podatke prijavitelja,
– kratak opis ali risbo prijavljene inovacije

– podatek za vrednotenje inovacije, prihranek uporabnikov, izvirnost,
– pogoji nastanka, pomembnost za stabilizacijo,

– dokazilo, da je inovacijo obravnavala in priznala pristojna komisija, odbor ali drugi pristojni organi v TOZD, oz DO.

(Podrobno navodilo avtorju za opis ustvarjalnega predloga je priloženo) Na predlog razpisne komisije in na osnovi pravilnika o podeljevanju nagrad in priznanj (inovator) bo Občinska raziskovalna skupnost Šmarje pri Jelšah podelila največ 5 nagrad s priznanji in 10 pisemnih priznanj. Nagrade se podelijo posamezniku ali skupinam.

Višino nagrade bo določila komisija.

Prijave sprejema Občinska raziskovalna skupnost Šmarje pri Jelšah do 15. 6. 1989. Vse dodatne informacije v zvezi z razpisom lahko dobite pri Občinski raziskovalni skupnosti Šmarje pri Jelšah (Skupna strokovna služba SIS-tel. 821-346 pri tov. Kampuš Antonu)

Posamezniki lahko nastopajo tudi z več inovacijami v istem letu. V tem primeru se ovrednoti vsaka inovacija posebej.

Predsednik skupščine ORS:
Damjan Jurjec, l. r.

**Navodilo avtorju za opis
ustvarjalnega predloga**

1. Ime in priimek ustvarjalca ter njegov naslov ter njegov naslov ter področje dela. Če je sodelovalo pri ustvarjalnem delu več ustvarjalcev, navedemo zgornje podatke za vse sodelujoče.

2. Kratak stvarni naslov prispevka.

3. Področje uporabe.

4. Opis namena oziroma problema, ki ga rešuje.

5. Opis starega stanja in opis novega stanja s poudarkom na prednostih, ki jih nudi nova rešitev.

6. Ocena vrste ustvarjalnega dosežka.

7. Opis dela, ki je še potreben za realizacijo predloga.

8. Podatke o predvidenih gospodarskih učinkih, potrebnih investicijah, tržnih možnostih itd.

9. Ocena predvidenega ali že izkazanega dohodka (prihranka).

10. Ocena stroškov realizacije.

11. Ostala dokumentacija z eventualnimi risbami, ki je potrebna za razumevanje in vrednotenje predloga.

12. Izjava o deležu ustvarjalnega dela posameznih ustvarjalcev, če je sodelovalo pri invenciji oziroma inovaciji več ustvarjalcev.

13. Ime in priimek nadrejenega ustvarjalca ter ime in priimek direktorja njegovega področja.

Razpis kadrovskih štipendij za šolsko leto 1989/90

Steklarna »Boris Kidrič« Rogaška Slatina bo za šolsko leto 1989/90 podelila naslednje kadrovske štipendije:

TOZD Osnovna izdelava

1. steklopihač, IV. stop., 20 štip.

TOZD Dodelava

1. stekloslikar, IV. stop., 3 štip.

2. kartonažer, IV. stop., 1 štip.

TOZD Kristal

1. pomožni brusilec kristalnega stekla, II. stop., 5 štip.

2. brusilec kristalnega stekla, IV. stop., 5 štip.

3. organizator dela – proizvodna smer, VI. stop., 1 štip.

4. industrijski oblikovalec, V. stop., 1 štip.

TOZD Servisne dejavnosti

1. stavbni klepar, IV. stop., 1 štip.

2. cizeler – oblikovalec kovin, IV. stop., 1 štip.

DSSS

1. ekonomist za denarništvo, fin. in računovodstvo, VI. stop., 1 štip

2. dipl. ekonomist za zunanjo trgovino, VII. stop., 1 štip.

3. dipl. ekonomist – komercialna smer, VII. stop., 1 štip.

4. dipl. organizator dela – proizvodna smer, VII. stop., 1 štip.

5. dipl. psiholog specialist za psihologijo dela, VII. stop., 1 štip.

6. socialni delavec – specialist za delo v organizacijah združenega dela, VI. stop., 1 štip.

7. dipl. industrijski oblikovalec, VII. stop., 1 štip.

(štipendije se razpisujejo po tozdih)

Prijave za razpis kadrovskih štipendij morajo prosilci vložiti do 15. julija v kadrovski službi. Prosilci, ki se bodo naknadno vpisali, oddajo vloge najkasneje 30 dni po vpisu v šolo. Vloga mora biti podana na obrazcu SPN-1 – »Vloga za uveljavljanje socialnovar-

stvenih pravic«, in priložena morajo biti naslednja potrdila:

– potrdilo o vpisu v šolo,

– overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala,

– potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu (potrjuje davčna uprava in matični urad pri skupščini občine),

– potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu; navedeni morajo biti vsi dohodki iz delovnega razmerja, iz kmetijstva, iz obrti in drugih virov. Če so starši upokojenci, priložijo odrezek od pokojnine za december 1988.

Priporočamo, da proučijo razpis vsi in še posebej otroci naših delavcev, saj se bodo le tako lažje odločili za posamezne poklice, za katere obstaja zanimanje v naši delovni organizaciji.

Kadrovska služba
MARTA KAUCIČ

Program »GRY«

Noč med rogaškimi steklarji

Spominja naslov na slovensko klasično pripoved o doživetjih med polharji na Dolenjskem? Kar naj! Noč z Bračunovo skupino name ni napravila nič manjšega vtisa.

Zeleno luč za pihanje unikatnih steklenih eksponatov in večjih posod za program »GRY« je prižgalo vodstvo Steklarne, ko je temu programu pripisalo zadosten pomen.

Temu bi se manj skromno lahko reklo tudi prodor samega koncepta, ki se osnuje v kozjanskem Dekorju. Zame pa je tudi bil to tudi prvi neposreden stik s steklarsko dušo.

Z vodjem tozda Jožetom Božičkom sva se pripeljala iz Kozjega in se srečala z vodilnimi delavci pri peči nekaj pred deseto uro zvečer. Med brnečimi kompresorji in nekako zapuščenimi steklarskimi pečmi, kjer so le tu in tam posamezni delavci opravljali vajena opravila, smo se napotili k peči, kjer je bilo tedaj že živahno, neutrudni pihanski ritem je že tekal. Ekipa mojstra Bračuna je pričela zimsko noč v majicah ob sevajoči odprtini, ki je nudila slepeč pogled v notranjost peči, kjer je velik propeler mešal razžarjeno stekleno talino.

Nekaj časa smo se ocenjujoče spogledovali, nakar je z delovnega odra pristopil že ves razgret krepak mož. Fizična moč, ki jo je izžareval, in njegov zaupljiv prodoren pogled sta dajala možu šarm in dopolnjevala njegov sloves najboljšega mojstra v ročni proizvodnji. To bo zares srečanje z najboljšimi steklarji Rogaške.

Hitro smo se sporazumeli o delu. Ob posodi z vodo je bil kup pripravljenih modelov. Nekaj je bilo izdelanih po že uporabljenih šablonah, nekaj pa tudi naših oblikovalskih poskusov.

Ker bralci dobro poznate delo pri peči, tega ne morem opisovati, kot sem ga sam doživljal, saj tako neposredno pri tem še nisem nikoli sodeloval. Moram pa priznati, da sem do steklenega izdelka dobil to noč povsem nov odnos. Bežen pogled k pečem med dopoldanskim delom mi tega prej ni dočaral, saj se zdi gibčno premikanje na odrih, šviganje žarečih kroglic in sukanje steklastih pip predvsem velika rutina. Toda pri pihanju večjih posod, kjer je bilo treba na tanko steklarsko pipo nabrati po deset kilogramov stekla, včasih tudi več, pihanje ni več zgolj rutina. To je resnično velik napor. In še več: to je čudovito delo kolektiva, kjer posameznik ne igra le vsiljene določene vloge, ampak zavzeto sodeluje pri oblikovanju fantastične kristalne steklovine.

Mase, ki ima v sebi sto muh. Le velika izkušnost in pošten odnos do dela in med sodelavci lahko ustvarja iz brezobličnega materiala eksponat, umetniško delo.

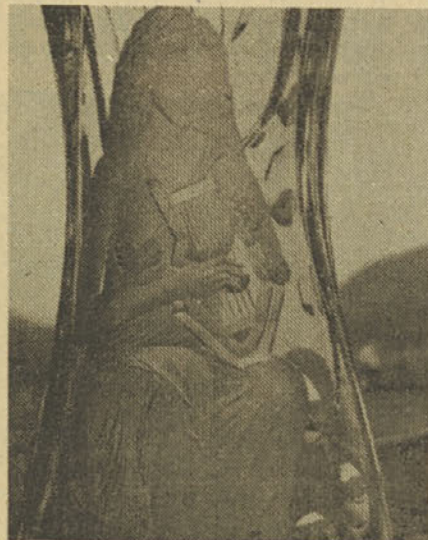
Nočne ure so hitro minevale. Z rezervnim mojstrom sva se odpravila iskat nekaj za suha grla. Zaradi pozne ure nama je ta naloga delala nekaj pre-

glavic. Požirka piva pa se nihče ni branil, čeprav so steklarji pričakovali pletenko virštančana, ki pa je z Božičkom nisva imela s seboj in menda še vedno upajo nanjo. Obljuba dela dolg!

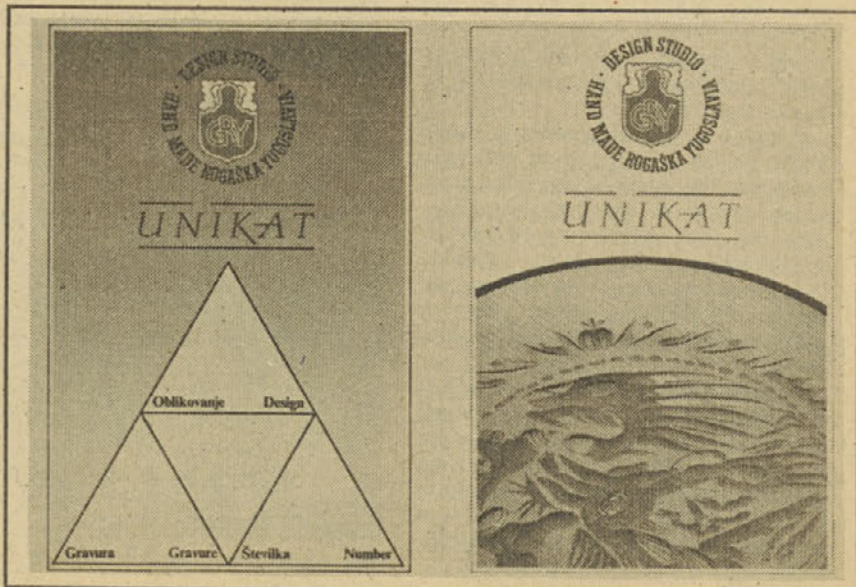
Proti koncu nočne izmene, ko se je že pričel čutiti prebujajoči dnevni utrip pri peči, se je ekipa lotila še pihanja prosto oblikovanih izdelkov – unikatov. To je bila že druga učna ura zame. Kljub temu sem dal nekaj sugestij, saj je mojster želel, da bi delo čim bolj prilagodili programu GRY in željam njegovih navzočih predstavnikov. Zaradi nekoliko zmanjšane delovnenapetosti pri pihanju unikatov sem se za nekaj časa tudi sam uvrstil med steklopihalce. Glede na moje rezultate pri nabiranju mase, pihanju kroglic in oblikovanju se obrti pihanja stekla ni moč naučiti z gledanjem, saj mi nekajurno opazovanje dela ni kdovekaj koristilo. Sicer se pa že od nekdanj ve, da je vsak začetek težak.

Kar prehitro je prišel čas slovesa. Za steklarji je bil spet en težek šiht, a porušen življenjski ritem jim po prečuti noči ni privoščil prevelike želje po postelji. Utrujenost jim je izginila z obrazov, žilavi so ti fantje. Saj tudi morajo biti, sicer ne bi bili kos iz dneva v dan in iz noči v noč, pozimi in poleti kljubovati vročini, plinom in prepihu, težkemu telesnemu naporu in vse hujšemu tempu – boja za izpolnjen plan. Pa tudi za krvavo prislužen dinar, za urejanje domov, za preživljanje družine, človeka, steklarja vredno življenje.

FRANC ČERNELČ

9 Vaza »Dekle z liro«, izdelek Design Studio GRY je visoka šestdeset centimetrov.

Med učenci Steklarske šole

Analiza ankete o zasvojenosti

Ljudje že od nekdaj uživajo razne droge. Toda po drugi svetovni vojni je zloraba drog porasla v pravo epidemijo. Posebno zaskrbiljujoče je dejstvo, da se droge širijo med mladimi ljudmi. V mnogih velemestih ugotavljajo, da so v starostni skupini 15 do 35 let droge kot vzrok smrti na prvem mestu.

Med učenci Steklarske šole smo izvedli anketo o zasvojenosti. Z le-to smo želeli spoznati njihova stališča in motive. Anketa je bila anonimna, kljub temu pa nismo prepričani, da so bili odgovori popolnoma iskreni.

V anketi se lotevamo treh vrst zasvojenosti:

- zasvojenost z nikotinom
- zasvojenost z alkoholom
- zasvojenost z narkotičnimi sredstvi

Ker gre za dolg prispevek, v tej številki Steklarja objavljamo le prvi del, nadaljevanje pa v naslednji številki Steklarja.

Anketa je narejena predvsem zato, da bi ugotovili mnenje mladih o zasvojenosti.

Prva štiri vprašanja se nanašajo na zasvojenost z nikotinom. Uživanje nikotina - tobaka je zelo star pojav, ki sega daleč v preteklost, celo v 6. ali 7. stoletje. Uporabljali so ga Indijanci iz plemena Majo. Prvo poročilo o tobaku v Evropi je napisal znameniti Kristof Kolumb leta 1492. Od takrat uporaba tobaka raste iz leta v leto z veliko hitrostjo, ter je postala najbolj množična zasvojenost sodobnega človeka.

Tabela 1 nam prikazuje procent kajenja anketiranih učencev po razredih. Ali kadíš?

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
%	29,4	17,6	52,6	6,6	36,0	16,6	52,9

Kot je razvidno iz tabele je zaskrbiljujoči podatek glede kajenja v 1. c, 2. b in 3. b razredu.

Odgovor na vprašanje zakaj so začeli kaditi je pri vseh učencih približno enak. Razlogi, ki jih navajajo so: družba, radovednost, vznemirjenost. Vznemirjenost je razlog, ki nas lahko zaskrbi. Vprašamo se kako je mlad človek, ki je na začetku življenja, lahko vznemirjen ali nervozen. Možni odgovor lahko najdemo v prehitrem ritmu življenja.

Pri primerjavi z odgovori na naslednje vprašanje, zakaj začne mlad človek kaditi zvemo, da vznemirjenost ni eden od razlogov. Pred vsem je to želja ali bolje povedano težnja za odraslotjo in uveljavljanjem v družbi. Razen tega navajajo še razlage kot so radovednost, imitacijo in osebni problemi.

Tabela 2 nam prikazuje % rednega kajenja članov družine anketiranih učencev

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
%	64,7	47,1	42,1	80,0	20,0	38,8	47,1

Tako visok procent kajenja članov družine ima lahko negativne vplive na otroke.

Kaj bi rekli k tem podatkom in kaj nas lahko zaskrbi?

Največ kadičev imamo med učenci 1. in 3. letnikov. To pomeni, da moramo te učence seznaniti in jim pojasniti škodljivost nikotina za zdravje posameznika.

Napačno je mnenje, da nikotin uničuje samo pljuča in dihala. Negativni vplivi delujejo tudi na avtonomni živčni sistem, srce, jetra, želodec, črevesje in vid. Naj bo dovolj podatek, da je število smrtnosti 50% večje pri kadičih kot pri nekadičih.

Naslednjih trinajst vprašanj zajema zasvojenost z alkoholom. Navedla bom nekaj podatkov o alkoholizmu, da bi lahko z drugega vidika primerjali podatke iz ankete.

Alkoholizem je dolgotrajno in prekomerno uživanje alkoholnih pijač in motnje, ki so posledica le-tega. Alkoholizem povzroča tipične spremembe osebnosti kot so različne organske okvare, nevrološki in psihični sindromi. Alkoholik ima specifičen izgled. Obraz je rdeč z razširjenimi krvnimi žilami, koža je pogosto rumena (ikterična). Al-

koholiki imajo pogosto neurejeno zunanji videz. Zanje so značilne prebavne motnje, ki se izražajo z bolečinami v želodcu, jetrih in jutranjim bruhanjem. Pri mnogih alkoholikih se pojavljajo polinevropatični problemi (kar pomeni primanjkovalje vitamina B₁).

Pri drugih alkoholikih se pojavljajo motnje pri spanju, strah in tesnoba. Na psihičnem področju so pomembne spremembe osebnosti, emocionalne in moralne spremembe.

Z uživanjem alkohola se lahko javijo tudi drugi nevrološki in psihiatrični sindromi kot so: delirium tremens, Korsakovljeva psihoza, alkoholna demencija, depresija, abliopija, alkoholne halucinoze, alkoholna epilepsija, alkoholna pseudoparaliza, neuroza in drugi sindromi.

V zadnjem času smo posebno pozorni glede pitja alkoholnih pijač in alkoholizma v industriji. Znano je, da alkoholizem povzroča kvalitativno in kvantitativno poslabšanje proizvodnje, visoki absentizem, slabše medsebojne odnose v delovni skupini, ter povzroča zgodnjo, začasno in trajno invalidnost.

Zdravljenje alkoholikov

Alkoholizem je sprejet kot bolezen in se tako tudi tretira. V začetku so alkoholike poskušali zdraviti na različne načine napr. strihninom, introverzanim dajanjem alkohola, amfetaminom, emitinskim zdravljenjem.

Leta 1947 sta Hold in Jacobson uvedli zdravljenje antabusom (tetidis), ki ga uporabljajo še danes. Priporoča se uživanje velikih količin vitamina B₁. Veliko vlogo igrajo tudi socioterapije ter pozneje klubi zdravljenih alkoholikov (KZA).

Trgovsko-poslovni center - velika pridobitev Rogaske Slatine. (foto Z. Novak)

Poskušala sem vam na enostaven način približati alkoholizem in probleme povezane z njim.

Poglejmo kakšno je mnenje anketiranih učencev o uživanju alkoholnih pijač.

Tabela 3

ali piješ alkoholne pijače

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
%	59,0	64,7	47,4	73,3	72,0	55,4	47,1

Iz tabele 3 je razvidno, da alkoholne pijače največ konzumirajo učenci 1. b, 2. a in 2. b letnika.

Tabela 4

ali si se že kdaj opil?

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
%	41,0	47,1	31,6	20,0	56,0	16,6	41,1

Če primerjamo tabelo 3 in 4 vidimo, da visoki procent pitja alkoholnih pijač povzroča tudi visoko vinjenost učencev. Izjema so kot vidimo učenci 2. a letnika pri katerih ne glede na visoki procent pitje alkoholnih pijač, je procent vinjenosti precej nižji kot pri drugih razredih.

Učenci, kateri uživajo alkohol v največji meri pijejo pivo, vino mešano alko-nealkoholne pijače.

Na vprašanje, zakaj pijejo, je največ anketiranih učencev odgovorilo, da pijejo zaradi boljšega in prijetnejšega počutja v družbi.

Po njihovem mnenju imajo mladi ljudje naslednje razloge za pitje alkohola: nesrečno ljubezen, razočaranje, osebni problemi, samota, napačna vzgoja.

Če pogledamo njihova razmišljanja lahko rečemo, da so precej dobra. Za-

kaj? Predvsem zaradi tega, ker bi vsak alkoholik, če bi mu postavili vprašanje, zakaj pije, navedel eno od teh komponent.

Tabela 5 nam govori o % pitja alkoholnih pijač prijateljev naših učencev

Tabela 5

ali pijejo tvoji prijatelji

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
%	76,5	76,5	57,9	73,3	72,0	61,1	58,8

Vidimo, da alkohol konzumirajo prijatelji učencev 1. a, 1. b, 2. a in 2. b razreda. Pijačo pijejo najpogosteje v gostilnah – lokalih ali doma. Učenci, kateri pijejo, pridejo do pijače tako, da jih »častijo drugi«, pijačo si plačajo sami, ali jo dobijo oz. vzamejo doma.

Tabela 6

ali meniš, da je alk. najpomemb. dejavnik, ki lahko razpoloži družbo na zabavi

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
ne	70,6	76,4	73,7	66,7	76	66,6	52,9
včasih	23,5	23,6	26,3	33,3	20	33,4	41,2
najpogost.	5,9	-	-	-	4	-	5,9

Kot vidimo, je največ učencev odgovorilo z odgovorom NE. V 3. b je precej visok procent odgovorov »včasih«. Da je alkohol najpogosteje najpomembnejši dejavnik za dobro počutje so odgovorili 1. a, 2. a in 3. b. letnik.

Tabela 7

ali meniš, da imajo otroci iz družine alkoholikov večje težave kot ostali

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
Da	70,7	82,4	68,4	80,0	90,0	72,3	94,1
Ne	-	-	-	-	-	-	-
Ne vem	29,3	11,6	36,6	20,0	8,0	27,7	5,9

Največji procent je mnenja, da imajo otroci iz družine alkoholikov večje težave v življenju kot ostali.

Tabela 8

ali meniš, da pušča pogosto uživanje alkohola na zdravstveno stanje tudi posledice na človekovo osebnost

	1. a	1. b	1. c	2. a	2. b	3. a	3. b
da	94,1	64,7	52,6	93,3	92,0	77,7	82,4
ne	5,9	35,9	47,4	6,6	4,0	-	-
ne vem	-	-	-	-	4,0	22,3	17,6

Večinoma so učenci mnenja, da alkohol pušča zraven zdravstvenih posledic tudi posledice na človekovi osebnosti.

V prvih letnikih je največ učencev izjavilo, da bi prijatelje, ki preveč pijejo skušali z razgovorom prepričati, da je prekomerno pitje škodljivo in mu pomagati pri reševanju morebitnih problemov. Nekateri bi jim skušali prepričati pitje ali pa jim bi pustili svobodno voljo. V drugih in tretjih letnikih je mnenje enako. Na vprašanje, kdo lahko alkoholiku največ pomaga oziroma ga prepriča, da gre na zdravljenje, so učenci prvih letnikov mnenja, da so to socialna služba, njegova družina in on sam. Učenci drugih in tretjih letnikov so razen tega navedli tudi njegove prijatelje in sodelavce.

Iz anketiranih vprašanj o alkoholizmu je razvidno, da so učenci precej seznanjeni s tem družbenim zlom. Ne glede na to, jim bo potrebno nekatere stvari pojasniti, če želimo prepričati, da v bodočnosti sami ne padejo v vir alkoholizma.

DIANA STORJAK, soc. del.

December 1988 in januar 1989

Kadrovske zanimivosti

Stanje, dne 31. 12. 1988 po TOZD

TOZD Osnovna izdelava	573
TOZD Dodelava	189
TOZD Kristal	691
TOZD Dekor Kozje	231
TOZD Servisne dejavnosti	98
TOZD Delavska restavracija	34
TOZD Dalmacijakristal	112
TOZD Tehnokristal	98
Delovna skupnost skupnih služb	231
Skupaj Steklarna	2.257

Prišli so:

V TOZD Osnovna izdelava: delavec v zmesarni Stjepan Lupinski, odnašalec Janez Čepek, krogličar Jožef Strašek, odnašalec Silvo Bukšek, odnašalec Igor Podhraški, odnašalec Avgust

Beđenik, odnašalec Igor Butolen, odnašalec Miljenko Živičnjak, odnašalec Dušan Planinšek, krogličar Vinko Murk, krogličar Mladen Kračun, odnašalec Josip Klasič, odnašalec Ivan Posilovič, odnašalec Ivan Goričan.

V TOZD Dodelava brisalka stekla Alenka Zagorščak, brus. III. v grobi Jakob Hiržin.

V TOZD Kristal brusilec II. Andrej Šket, pomočnik II. Marko Kidrič, brusilec II. Slavko Očko, posluž. v kisl. pol. Andrej Gobec, brusilec II. Igor Jordan, brusilec I. Milan Štruklec, brusilec I. Danijel Anošek.

V TOZD Dekor Kozje burislec III.

d.k. Franc Amon, brusilec I. d.k. Mihael Jazbec.

Odšli so:

Iz TOZD Osnovna izdelava odnašalec Dušan Gajšek – JLA, pomočnik Srečko Plavčak – JLA, krogličar Rafael Kopše – JLA, krogličar Robert Martinčič – JLA, krogličar Andrej Križanec – JLA, krogličar Rudolf Berdnik – JLA, krogličar Tomo Špijak – JLA, krogličar Aleš Bele – JLA, odnašalec Dragutin Grilec – JLA, odnašalec Damir Tepeš – JLA, krogličar Branko Bračun – JLA, odnašalec Darko Petek – JLA, odnašalec Marjan Vnuk – JLA, krogličar Ivan zučko – JLA, odnašalec Josip Drenški – JLA, odnašalec Josip Hrček – JLA, odnašalec Marjan Kolarec – JLA, odnašalec Franjo Horvat – JLA, odnašalec Dražen Grilec – JLA, krogličar Stjepan Bubnar – JLA, krogličar Stojan Lešar – JLA, odnašalec Ignacij Kropec – JLA, odnašalec Ivan Kajba – JLA, krogličar Marjan Gajšek – JLA, mojster Franc Kidrič – upokojen, pomočnik Anton Gril – upokojen.

STEKLAR

Iz TOZD Dodelava zataljevanje robov Marija Dolšak – pred. upokojitev, izd. kart. embalaže Franc Hajnšek – izključen, brus. II. v grobi Jožef Šolman – JLA, mojster, stekloslikar Alojz-Slavo Čoh – upokojen.

Iz TOZD Krisal burislec I. Franc Bek – JLA, brus. II. Marko Plavčak – JLA, brus. I. Robert Galun – JLA, brisalka stekla Dragica Kralj – izključena, prip. II. st. Irena Močnik – potek DR za DČ.

Iz TOZD Dekor Kozje brus. III. d.k. Mihael Jazbec – JLA, brus. II. dk. Franc Amon – JLA.

Iz TOZD Servisne dejavnosti ključavničar II. Zdenko Polšak – JLA, ključavničar I. dež. Franc Križanec – izključen.

Iz DSSS skladiščni delavec Tonček Sajko – JLA, pripravnik V. st. Leon Prah – prem. v TOZD Osnovna izdelava, za ref. za šport in rek. in kontrola bolnišk. staleža Stipe Pešič – upokojen, knjig. proiz. ZOZD Manca Čoh – odpoved.

Iz TOZD Delavska restavracija natakaria II. Marija Krivec – prem. v TOZD – 2.

Rodili so se:

Tamara Leon hči Andreja, Alenka Lanegger hči Marjana, Dona Šulc hči Damira, Mojca Herček hči Ivana, Mario Fišter sin Milana, Edvin Leva sin Oblak Marije, Silvo Krušič sin Helene, Saša Špoljar hči Snežane, Tjaša Drofenik hči Marije.

Poročile so se:

Jasna Stiplovšek poročena Završki in Ljubica Korec poročena Antolinc.

Stanje, dne 31. 1. 1989 po TOZD

TOZD Osnovna izdelava	571
TOZD Dodelava	189
TOZD Kristal	690
TOZD Dekor Kozje	232
TOZD Servisne dejavnosti	99
TOZD Delavska restavracija	35
TOZD Dalmacijakristal	112
TOZD Tehnokristal	102
Delovna skupnost skupnih služb	232
Skupaj Steklarna	2.262

Prišli so:

V TOZD Osnovna izdelava: odnašalec Goran Čuček, topilničar Jože Hunski, odnašalec Janez Kolar.

V TOZD Dodelava: izdelovalec kar. emb. Antun Gajšek.

V TOZD Kristal: prip. IV. st. Rajko Varjačič, brusilec I. Stanko Osek, brusilec I. Ana Šeligo, brus. I. v gr. Franc Dolšak, brus. II. Štefan Kovačič.

V TOZD Dekor Kozje: brus. III. d. k. Franc Kovačič, Brus. I. d. k. Anton Strnad.

V TOZD Servisne dejavnosti: prip. IV. st. Robert Klasič, kovinostrugar II. Andrej Tadina.

Odšli so:

Iz TOZD Osnovna izdelava: odnašalec Damir Cigorovski – izključen, odnašalec Stjepan Kolar – JLA, krogličar

Maksimiljan Zakelšek – JLA, krogličar Martin Korez – JLA, odnašalec Antun Gajšek – prem. v TOZD Osnovna izdelava.

Iz TOZD Dodelava: posluževalec rez. brus. stroja Drago Stančin – inv. upok.

Iz TOZD Kristal brusilec II. Ivan Stojnšek – JLA, brusilec I. Robert Podhraški – JLA, brusilec I. Josip Petek – JLA, brusilec I. Verica Zorko – odpoved, posl. v kislin. polirnici Stanko Gajšek – samovoljna prekinitve delov. razmerja, pomočnik II. Blaženka Čoh – premeščena v DSSS –časno.

Iz TOZD Dekor Kozje: umivalka stekla Marija Rezec – premeščena v Delavsko restavracijo –časno.

Iz TOZD Servisne dejavnosti: ključavničar I. Tomislav Kičič – poklicna rehabilitacija.

Poročile so se:

Zdenka Cvrtila poročena Vidovič, Dragica Žnidarec poročena Benc, Marinka Vreš poročena Zemljič

Rodili so se:

Krunoslav Novaković sin Brankota, Tanja Drog hči Antona, Goran Močnik sin Marjana, Sandra Kanjuh hči Milana, Nevena Kanjuh hči Milana, Nina Kozlevčar hči Marjete Gračnar, Iztok Viderščak sin Dragice, Patricija Vrešak hči Borisa, Dejan Vrhovski sin Jožice, Mateja Strašek hči Marije Šeligo, Biserka Kranjec hči Milana, Alen Halužan sin Stankota

Sestavila: METKA STIPLOVŠEK

Nekaj statističnih podatkov o zaposlenih v Steklarni

Starostna struktura zaposlenih na dan 31. 12. 1988 je 29,65 let

TOZD	15-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	nad 60 let	Skupaj
Osnovna izdelava	132	144	72	37	63	75	42	7	1	–	573
Dodelava	24	47	26	16	21	22	26	4	3	–	189
Kristal	191	165	110	117	58	24	19	7	–	–	691
Dekor	46	69	54	36	16	5	1	4	–	–	231
Servisne dej.	5	14	22	10	12	17	4	13	1	–	98
Delavska restavracija	1	9	6	7	4	5	1	1	–	–	34
DSSS	7	28	40	48	27	40	32	5	2	2	231
Skupaj	406	476	330	271	201	188	125	41	7	2	2.047

Povprečna starost zaposlenih v steklarni »BK«

Rogaška Slatina je 29,5 let

Po TOZD

TOZD Osnovna izdelava	29 let
TOZD Dodelava	29,5 let
TOZD Kristal	27 let
TOZD Dekor Kozje	26,5 let
TOZD Servisne dejavnosti	35,5 let
TOZD Delavska restavracija	32 let
DSSS	35,5 let

Narodnost, 31. 12. 1988

TOZD	Slovenci	Hrvati	ostali
Osnovna izdelava	270	293	10
Dodelava	109	75	5
Kristal	414	261	16
Dekor Kozje	204	18	9
Servisne dejavnosti	69	25	4
DSSS	159	61	11
Delavska restavracija	27	7	–
Skupaj	1.252	740	55

Vsi skupaj: 2.047

Alpinist Silvo Karo

Brez tveganja ni zmage!

Konec leta je bila v Rogaški Slatini proglašitev športnikov leta in desetletja v Sloveniji. Športna dvorana je bila skoraj pretesna, da bi sprejela vse obiskovalce. Osrednje »zvezde« tega srečanja so bili smučarski skakalci in pa seveda alpske smučarke z Matejo Svet na čelu, ki si tokrat ni vzela toliko časa, da bi vsem otrokom podelila avtograme.

Skratka ob tem srečanju se je zbralo veliko število športnikov, športnih novinarjev in funkcionarjev. V tej množici so nekateri izstopali po skromnosti, prijaznosti in pripravljenosti na pogovor. Eden teh je bil tudi alpinist Silvo Karo, ki se je ljubeznivo odzval in odgovoril na nekaj zastavljenih vprašanj, pri tem pa razdeljeval razglednice o vzponu na Cerro Torre v Patagoniji v Argentini. Posnetek te koničaste gore je posnel on sam.

Kaj vzpodbuja nekoga, da pleza na takšne nevarne gore in išče težke nove še neosvojene smeri? Ali ne gre tudi za že kar nekoliko samomorilski šport?

Ne, ne bi tako rekël. Gre za tveganje in tega je danes povsod, tudi v vsakdanjem življenju, in v poslu in povsod. Mor-da je ta stopnja tveganja še posebej značilna prav za alpinizem. Rekel bi, da gre bolj za pustolovščino in da alpinist nekoliko pustolovske žilice pač mora imeti.

Koliko je trajala odsotnost od doma, da sta se z Janezom Jegličem skupaj povzpela na ta vrh?

Zdoma sva bila kar 3 mesece. Precej tega časa sva porabila za pot v Argentino in Patagonijo in da sva si uredila bazo od koder sva opravila vzpon. Prav nošenje opreme in urejanje baze vzame veliko časa in energije, šele potem se lahko začne vzpon, kar štiriindvajsetkrat sva se morala povzpeti do vznožja gore, kjer sva si uredila bazo.

Kako je potekal vzpon na to res veličastno goro?

Ko sva prvič fiksirala vrvi sva se morala vrniti nazaj v bazo zaradi slabega vremena. Takole visoko v hribih se vreme namreč zelo hitro spreminja. Sicer je potem vzpon od baze na vrh gore in nazaj trajal 36 ur. Previsen del stene je bil najzahtevnejši. Sicer se pa pleza tako, da preplezaš določeno število metrov in fiksiraš vrvi in to ponavljaš. Med plezanjem moraš biti zelo osredotočen na plezanje, še na hrano se ne spomniš.

Silvo je res »mož beseda«. Kmalu po tem kratkem pogovoru mi je poslal poročilo o odpravi v Cerro Torre – južna stena, prvenstvena smer. Gre za zajetno poročilo, ki se čita kot napet ro-

man. Za bralce Steklarja sem izbral najzanimivejši izveček, ki prikazuje nevarnost in tveganje v tem športu. Šlo je za zadnje odločilno dejanje vzpona saj jima je prej vzpon več kot mesec in pol onemogočalo izredno slabo vreme, ki ju je večkrat pregnalo iz stene, zasulo in uničilo precej opreme.

»Čas je tekel, midva pa sva še kar iskala zgornje ledišče. Poskusila sva nekoliko nižje, a sva zašla v prepadno skalovje. Zavedala sva se, da je rešitev le, če plezava navzgor. Kar smejalo se nama je, ko sva v naslednjem raztežaju prišla na led, pa čeprav je bil trd, po-

Smer vzpona na Cerro Torre, pot je vrisal Silvo Karo.

polnoma kristalen. Vsaj približno sva vedela, kje sva. Počasi sva prečila stekleno pobočje z naklonino 60 – 75°, saj je imel le Janez popolnoma ledno plezalno opremo. Jaz sem napredoval le z enim lednim orodjem. Kot dve muhi pripeti na steklo sva se pomikala proti desni. Z vrha so neprestano padali veliki kosi ledu. Vsakič sva se nagonsko stisnila k pobočju in nemo čakala, da je velika klada ledu trščila ob steno in se v tisoč kosih razletela čez 1000 metrov steno. Previdno sem plezal proti Janezu, ki me je varoval pripet na dva ledna vijaka. Ravno sem skušal prestopiti, ko me je iznenaden močan sunek vetra enostavno odtrgal od stene. Nagonsko sem se skušal ustaviti, a je bilo vse zaman. Že sem drsel v globino in edina stvar, ki mi je prešinila možgane, je bilo vprašanje ali me bo Janez lahko zadržal in ali bo oguljena vrh prenesla sunek. Dolgo, dolgo je trajalo, dokler me ni iz strašnih misli prebudil udarec, ko sem treščil med skalovje in ko me je stisnilo v pasu. Zaustavil sem se po 30 metrih, le malo nad robom prepada. Ves popraskan in raztrgan sem počasi prišel do Janeza. Šele danes se zavedam, kako je bila tista vožnja, skoraj vožnja v smrt.

Pozno zvečer sva se končno prebila na JV raz. Vse je bilo zaledenelo. Le kako naj prideva dol? Sprva sva načrtovala, da se bova spustila po vzhodni steni, po smeri, ki smo jo preplezali leta 1985/86 in jo dobro poznavata. Zdaj pa to ni bilo več mogoče, saj sva imela prekratko vrvi. Maestrijeve smeri nisva poznala, vendar je bila zdaj za naju edina rešitev. Le po njej sva lahko prišla v dolino, pa čeprav bi morala po njej ves čas plezati. Klini so bili namreč vsi pod ledom.

Tudi sestop se je spremenil v eno samo noro tveganje, v boj za preživetje. V divjem vetru, snežnem metežu in mrazu sva se spuščala s 50 metriko, že krepko poškodovano vrvo. 21. 1. ob 2. uri zjutraj sva opravila še zadnji spust in se na snežnem sedlu zatekla v skoraj popolnoma zasut bivak. Kar verjeti nisva mogla, da v njem ne divja vihar, ki naju je spremljal celih 24 ur.

S prvo svetlobo sva sestopila v bazni tabor. Ob desetih sva ga dosegla in šele ob čestitkah in navdušenju prijateljev z vseh koncev sveta sva se zavedla, da nama je uspelo. Da sva uresničila velikansko noro željo in sama preplezala južno steno! Opravila sva dejanje, za katerega so drugi mislili, da je nemogoče! Za nama je bil daleč najtežji vzpon kar sva jih doslej opravila! Nisem si mogel kaj, da ne bi verjel omeni enega najboljših poznavalcev Patagonije in pionirja osvajanja tamkajšnjih stolpov Jima Bridwela, ki je zatrdil, da sva preplezala najzahtevnejšo smer v Patagoniji. «

Literarni prispevek sodelavke iz Kozjega

Mati so bili krivi

Vročje, soparno popoldne se je končno nagnilo v vsaj malo hladnejši večer. Počasi, a vztrajno so se prižigale prve zvezde, slišati je bilo pesem čričkov. Na bližnjih travnikih so bile senene kopice in od njih je prihajal omamen vonj sušečega sena, ki je počasi in nežno zajel vso vas.

Milan se je še enkrat ozrl po hlevu, če ni morebiti kaj pozabil, ter zaprl hlevska vrata. Sedel je pod košat oreh in kot že tolikokrat opazoval lepoto nastajajoče noči. Rad je opazoval naravo, najsibo v mrzli zimski noči, ko vzi- de polna luna in s svojimi žarki obsveti zemljo, da se sneg kar blešči, ali pa v toplem poletnem večeru. Za takšne lepote so v mestu zagotovo prikrajšani, je bil prepričan. Kako naj opazujejo sneg v mesečini, ko pa ga sproti plužijo in ob robu pločnika ostane le še kup umazane brozge.

Njegovo pozornost sta kmalu pritegnili postavi, ki ju je zagledal malce višje na vogalu njihove hiše. Dolgo je trajalo, preden je v temi prepoznal postavi svoje matere ter sosede Johane. No glasno govorjenje je postajalo vse tišje, kmalu ni slišal ničesar več. »Le zakaj ne stopita v hišo?« je premišljeval Milan. Sprva je mislil, da gre spet za kakšne vaške čenče, a je začuda postajal radoveden huje kot kakšna znana opravljivka. Le zakaj govorita tako tiho? Morda pa govorita prav o njem! Kaj ko bi malo prisluhnil? Čeprav še ni nikoli prisluškoval, je zdaj brez premisleka stopil malo višje ter obstal v temi, ob vratih, ki so vodile v klet. Soseda Johana je materi nekaj vneto prigovarjala, Milan pa je moral dobro napeti ušesa če je hotel kaj slišati. »Saj vidiš, da se staraš,« je slišal Johanin glas. »Sama veš, da tako ne boš mogla več dolgo. Preveč ženskega dela je na tako velikem gruntu, da bi ga zmogla sama. Še nisi pomislila, da bodo morale tvoje delo kmalu opravljati mlajše roke? Milana bosta vendar morala oženiti. Videla bosta, da bo potem bolje. Saj naša Sonja tudi ni tako slab deklič. Jaz sem že govorila z njo, pa pravi, da bi ga vzela. Kaj bi te motil otrok, ki ga ima, saj je že skoraj odrasel fant. Drugo leto bo moral odslužiti vojaški rok, potem pa pojde v mesto iskat službo. Sonja bo ostala sama doma. Saj ni sama kriva, če pred leti ni zaupala pravemu. Mislila je, da jo bo vzel, potem pa je izginil bokvedu kam.«

Milan je slišal dovolj. Neslišno kot je prišel, se je zdaj tudi umaknil. Nič več ga ni zanimalo, če so na nebu še vse zvezde, če bo kmalu polna luna in bodo noči spet svetle. Imel je povsem

drugačne skrbi. Johana si je torej upala izreči tisto, o čemer je on razmišljal že lep čas, a si ni upal omeniti materi. Johana se je bližala petdesetim letom, imela je svojo družino in prav nič bi se ne jezila, če bi šla njena dest let mlajša sestra po svoje. Milan bi bil pravšnji ženin, a kaj, ko je bil za dekleta slep, torej je moral govoriti z materjo. Tudi sicer je o pomembnejših zadevah odločala vselej ona in pri hiši je moralo iti tako, kot se je bila ona odločila. Zlobni jeziki vaških klepetulj so pravili, da je to pri tej hiši že v rodu ter da že nekaj generacij nazaj vladajo ženske s svojo pametjo, moške pa smejo le prikimavati. Tudi v družini najmlajšega člana tega rodu, torej Milana, kaže da bo morala nositi hlače tista, ki jo bo popeljal pred oltar, saj on sam je preveč mevžast za kaj takega. Pravile pa so tudi, da ta mlada pri njih, skupaj s taščo, niti kilo soli ne bo pojedla. Bajbe bo prej povežala culo in šla, pa čeprav je Milan še kar prijeten fant, le bolj odločen bi moral biti.

Malce resnice je morda res v tem, je razmišljal Milan, a če bi ga Marija takrat imela rada, bi bila njegova, kljub zlobnemu opravljanju. Takrat je k njemu priplaval spomin na čas pred dvajsetimi leti. Še vedno ga je ob misli na to zapeklo globoko v srcu.

Vesel, da je vojaščina končno že za njim, se je proti večeru, pred dvajsetimi leti vračal domov. Komaj je čakal, da stisne materi roko. Seveda tudi očetu, a sam si ni znal razložiti, zakaj ga je vedno vleklo k materi nekoliko bolj. Glasno seveda tega nikoli ne bi priznal, le globoko v srcu je čutil, da je tako. Pristrčno so se pozdravili in klepetali v kuhinji še pozno v noč. On je obujal spomine na pravkar odslužen vojaški rok, starša pa sta mu hitela pripovedovati vse novosti z zadnjimi vaškimi čenčami vred. Kljub temu pa je kot na trnjih čakal, kdaj bosta odšla spat. Le kako je z njegovo Marijo? Ga sploh še čaka? Mu je bila zvesta? Ves čas mu je pisala lepa pisma, le zadnje tedne od nje ni dobil pošte. Zakaj? Gotovo imajo preveč dela, jo je opravičeval sam pri sebi. Hrepenenje po njej je raslo, negotovost mu ni dala miru. Kaj ko bi še nocoj skočil tja? Saj ni daleč! Čeprav je bilo že pozno, ga je

vleklo k njej. »Me vsaj nihče ne bo videl,« si je mislil.

Tudi tista noč je bila svetla, polna mesečine in zlahka je našel pot do njegove okna. Bilo je odprto! Seveda, noči so zdaj tople, je pomislil. Neslišno je splezal skozi okno, ki je bilo odprto kot nalašč zanj. Bil je vesel, da jo bo presenetil. Hotel jo je pobožati po la- seh, a roka mu je obstala kot okamenila. »Saj tu sta vendar dva!« je pomislil, ter glasno zaklel. Zbudila sta se. Tone je začudeno vstal in ga gledal kot prikazen. »Kaj počneš tu? Da se ti ni morda zmešalo?« je siknil. »Mislil sem... je nerodno začel Milan. »Saj ni važno, kaj si mislil, poberi se od tod. Mar niti svojega prvega medenega tedna ne bova preživela v miru?« je nadaljeval Tone, Milanu pa je nenadoma postalo strašansko vroče. »Nisem vedel, da sta poročena, ne vem, kaj vse to pomeni, je počasi jecljal, ter se umikal proti oknu. Upal je, da mu bo Marija rekla, da vse skupaj ni res, ga poklicala nazaj, a to se ni zgodilo. Ko si je ta opomogla od presenečenja, je posmehljivo dejala: »Mislila sem, da ti bodo na vasi povedali. Vrni se k svoji materi, pa raje njej povej, da jo imaš rad!«

S težkimi koraki je Milan odšel. Prav ničesar ni razumel. Zakaj je govorila o njegovi materi? Zakaj je Tone pri njej? Vedel je le to, da bo moral nanjo pozabiti, pa čeprav težko. »Niste mi povedali, da je Marija poročena!« je omenil materi naslednji dan. »Si že zvedel?« se je začudila. »Bodi vesel, le kaj bi z njo pri nas?« S tem je bil zanjo pogovor končan.

Po tem razočaranju je bil kar nekam slep za dekleta. Tudi mati ga ni nikoli silila, naj si katero izbere. »Saj nam je tudi tako lepo,« je večkrat rekla.

Leta pa so tekla, in Milanu se je zdelo, kot bi se pravkar zbudil iz otopelosti. Nekje bom že našel dekle, da jo odpeljem pred oltar, si je dopovedoval, pri tem pa pozabil, da je minila letos že njegova štirideseta pomlad in da v bližnji okolici ni dekleta zanj. Skoraj vsa so poročena in že zdavnaj mamice, tu in tam pa je katera pestovala že tudi vnučka.

Opazil je, da gre materi delo vse težje od rok. »Kako tudi ne, saj mineva že njeno sedmo desetletje,« se je šele zdaj zavedal. Moral bo govoriti z njo! »Mati, mislil sem, da bi ne bilo narobe, če bi se tudi jaz oženil. Morda pa bi vprašal sosedovo Sonjo, če bi me hotela,« je začel neko popoldne pogovor z materjo, kot bi se stvar tikala le nje. »Tamlado bi res lahko pripeljal k hiši in to že zdavnaj, toda ne misli vendar Sonjo? Le kaj bi z njo tukaj na zemlji? Vedno se je samo lišpala. Da bi pomagala pomolzti krave ali pobirati krompir, tega se pa ni spomnila. Mar ne vidiš, da se

obnaša kot kakšna mestna gospa? »No, denar bi le bil vsak mesec, saj hodi v službo,« je bil že zmeden Milan. »Pa skuhalo bi in pospravila, to pa je tudi nekaj. Predvsem pa, ne bom več sam!« »Saj se ti je zmešalo!« ga je zavrnila. »Takšne, ki bo samo kuhala in prala, ti ne potrebuješ! Tudi na zemlji bo treba poprijeti! Vsega ne boš zmozel sam. Pa še otroka ima. Namesto, da bi pestovala svoje vnučke, naj tujemu pankrtu pišem pisma v vojsko, kaj? Ne! Sonje ne boš pripeljal! Vsaj dokler še midva živiva, ne!« »Če boste tako govorili, bom zaradi vas ostal sam, mati!« je še enkrat poskusil. »Kaj!? Zardi mene? Sem mar jaz kriva, če si ti tako lesen? Si sploh kdaj katero poskušal pripeljati, razen te Sonje in pred dvajsetimi leti Marije? Takrat si bil še skoraj otrok. Saj vendar nisem mogla dovoliti, da pripelješ k nam, na trden grunt, revno deklino, ki nima ničesar, razen očeta, ki je pijanec. Tega nisem prenesla, pa sem ji povedala, kar sem ji pač imela povedati.« »Mati!... Takrat ste vi govorili z njo?« je zastokal Milan. »Jaz pa sem se čudil, kako mi je mogla storiti kaj takega.« Mati je zardeala ter se obrnila proč. Nehote je sinu izdala napako, ki jo je že večkrat obžalovala. Vedela je, da je Marija pridna in poštena ženska. Letos se ji bo omožila hčerka, sin pojde drugo leto v vojsko. »Le zakaj nisem takrat dovolila, da pride k nam?« je obžalovala. »Toda saj je bil Milan še skoraj otrok!« je branila sama sebe. »Kar je, pa je!« Zdaj se ne da nič pomagati.« je pomislila.

Čas je nezadržno teknel naprej. Sonje mati ni marala, Milan pa je bil premalo odločen, da bi vztrajal. »Mati so starejši, bolje vedo, kako je prav!« si je govoril.

Sonja je kmalu vzela vdovca iz sednjega fare, Johana pa si je pošteno oddahnila. Saj je vendar že čas, da sestra odide po svoje, ona pa zaživi sama s svojo družino. Tudi pri njih pride kmalu tamlada v hišo in Sonja je s svojim odhodom naredila prostor zanjo.

Milan pa je postajal vse bolj čemerren, vse pogosteje je obiskoval zidnico in včasih zaspal kar tam, na vlažnih tleh. Starša sta ga drug za drugim zapustila in se preselila na oni svet k počitku. On pa postopa po vasi, z veseljem zvrne kozarček, če mu ga kdo ponudi. Z nikomer ne govori več kot je potrebno in vse se zdi malce čudaški. Ko ga kakšna vaška zbadljivka pobara, čemu ne živi kot vsi drugi, zakaj nima družine, kako da vendar ne obdeluje zemlje, ko pa ima njive v najbolj rodovitnem predelu, zakaj jih prodaja, pove, da so za to krivi mati. O svoji krivdi noče razmišljati, utaplja jo v vse številnejših kozarcih.

ZINKA FILIPANČIČ

Miza

*S prtom prekrita,
dišeč helbec,
liter starine
in jaz.
O, miza, potrpi!*

*Ne bom stegnil
rok po tvojih dobrotah,
četudi
željan
tvojega blagoslova.*

*Ker prazen je moj
želodec,
a ne tako
močno
kot v srcu
mi kuje
in žile razganja,
v možgane zabija
in krči pesti.*

*Miza in prt
in vino in kruh,
odpustite mi ta greh,
to mojo naslado,
to sveto jezo!*

*Udaril bom po tej mizi,
treščil s pestjo,
da bo joj.*

*In nikdar
zato ne bom klečal.*

*Ker vaš dolžnik
in prijatelj,
miza in kruh
in prt in vino,
vzravnano
ostajam
in žrtev
za vas
ma ni strah.*

Poj, duša!

*Poj, duša in srce,
poj ljubezni daljni,
poj o sreči bežni;
poj v koščenih krempljih,
poj v mrtvaški sapi,
poj v naročju zlobe!*

*O, le poj
in vse prevpij nocoj!*

*Poj ljudem
in poj betežnim mislim!*

*Pesem naj doni
iz ran krvavih,
krči se in bij,
srce,
še danes!*

*Jutri dan oznani
molk mrtvaških plesov,
blisk ordenov
in žvepleni prah
v lobanjah.*

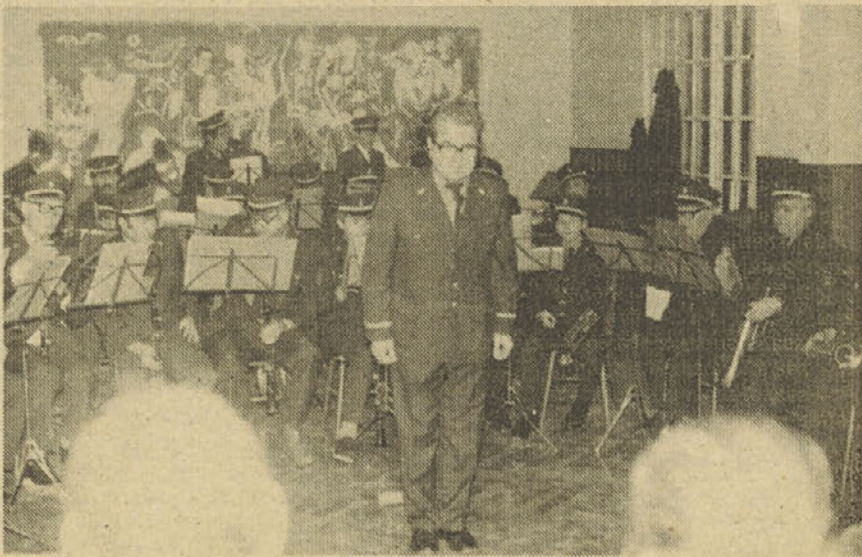
*Ta-ta, ta-rá,
ta-ta, ta-ta-ta, ta-rá!*

*Vkup pokliče
zbežane vampirje
šklepetanje gnilih zob
v sopari kotla
nad pepelom.*

*Poj
in plakaj,
duša!*

Ker ni bilo na literarnem večeru v letošnjem kulturnem tednu nikogar iz steklarne in ste zamudili priložnost, da slišite pesmi članov literarnega krožka šmarske občine, vam pošiljam v objavo dve pesmi, ki sem jih tam prebral.

FRANC ČERNELČ

Steklarska godba na pihala – velik napredek zadnjih nekaj let. Velja jih podpreti.

Za razvedrilo

Nagradna križanka št. 152

Med reševalce nagradne križanke št. 152 bomo razdelili za 15.000 dinarjev nagrad, in sicer prvo nagrado 6.000 dinarjev, drugo nagrado 5.000 dinarjev in tretjo nagrado 4.000 dinarjev. Pravilne rešitve nagradne križanke pošljite na naslov uredništva Steklar, Steklarna »Boris Kidrič«, 63250 Rogaska Slatina, Ulica talcev 1, ali pa jih oddajte v skrinjico za časopis Steklar pri vhodu v steklarno. Pri tem ne pozabite pripisati na pisemsko ovojnico z rešeno križanko: ZA NAGRADNO KRIŽANKO ŠT. 151. Rok za oddajo rešitve je 16. januar 1989.

Žreb je razdelil nagrade med reševalce nagradne križanke št. 151 takole: prvo nagrado 6.000 dinarjev prejme CILKA ČEBULAR, drugo nagrado 5.000 dinarjev prejme DARKO ROGVAT in tretjo nagrado 4.000 dinarjev prejme SLAVICA BORŠIČ.

Nagrajencem čestitamo!

Pravilna rešitev nagradne križanke št. 151. – vođoravno: kapaciteta, ilustrator, last, hrest, orkan, črke, pnevmatika, ar. Paola, siva, oni, osveta, jor, Bej, urok, Z V, Lisca, Kelt, trasant, čerkeska, čaša, Antarktika, vol, ZOO, Niamey, akt. UREDNIŠTVO

				ŠTUDENTSKA ZVEZA	ZELENICA VPUŠČAVI	ARTERIO-SKLEROZA	INDUSTR. MESTO V ZRN	LASTNIK KMETIJE	STEKLAR	PROSTOR ZA ODLAGANJE SMETI	TURŠKO JEZERO (NAZAJ NAV)	SPREMLJEVALEC BOGA EROSA	OBDELOVANE LEŠA S TESAČO	RUJU SORODEN GRM	
				▷					SVETISLAV MIRNO SOZITJE						
				▷											
			OKUPIRANOST												
AVTOR VINKO KORENT	EKSI-STENCA, OBSTOJ	HARFA, LUTNJA, KITARA...	BIKOV GLAS	TEK, SLAST TRENJE						POČELO TAOIZMA LETVIŠČE V BIH					
ZASEBNA DEJAVNOST					NEZNANEC ŽENINOVA IZVOLJENKA		FRIDOLIN PEČICA ZA PEČENJE NA ŽARU				NADA VIDMAR NIKO KURET				
OTOČJE PRI PULI						PREPREČ. GORENJA PALESTIN. VODITELJ									
TAJNIK								MAJHEN ČUK KRAJ PRI KRŠKEM							
TOMISLAV NERALIČ			VOJAŠKI VOZ PRATEŽ	NATUR-LIZMU SORODNA UM. SMER							KRAJ V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI	GRŠKI BOG VOJNE	OLIKA, OBZIR		
PODOBA GOLEGA TELESA				PISATELJ FLISAR NAGLAS, POUĐAREK					MLEČNI IZDELEK	OBLIKA RAZCVETJA					
ENA IZMED PROJEKCIJ						SPLAY RDEČI KRIZ				ČASOVNA ENOTA ŠTEFAN NOVAK					
ORESTOVA SESTRA V GR. MIT.								PTICA PEVKA S PISANIM PERJEM							
STIK, SPOJ								PISATELJ HEMINGWAY							

Glasilo »Steklar« ureja uredniški odbor: Boris Firer, Anton Jost, Magda Jurjec, Zlatko Novak, Zvezdana Strašek, in Franc Županič. Predsednik izdajateljskega sveta Alojz Juhart. Predsednik uredniškega odbora Boris Firer. Glavni in odgovorni urednik Zlatko Novak. Tajnica uredništva Vida Juhart – Tehnično urejanje Igor Glavan – Uredništvo »Steklarja«: Steklarna »Boris Kidrič«, 63250 Rogaska Slatina, Ulica talcev 1, telefon (063) 811-611 – Glasilo izdajata Steklarna »Boris Kidrič« in Steklarska šola – Rokopisov in fotografij uredništvo ne vrača – Naklada 2500 izvodov – Tiska ČGP »Delo«, TOZD Tisk časopisov in revij, Ljubljana.